

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 299/2015-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. júla 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] právne zastúpenej advokátkou JUDr. Slávkou Zanolitovou, Advokátska kancelária, Nábřežie 1226/3, Námestovo, vo veci namietaného porušenia základného práva na ochranu vlastníctva zaručeného čl. 20 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivý súdny proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, „práva na bezpečné finančné služby“ a „práva na ochranu spotrebiteľa“ podľa bodov 2, 3 a 4 smernice Valného zhromaždenia OSN z 9. apríla 1985 na ochranu spotrebiteľa rozsudkom Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 14 C 605/2004 z 9. novembra 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Co 96/2013 z 29. októbra 2014 a takto

rozhodol:

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. marca 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na ochranu vlastníctva zaručeného čl. 20 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivý súdny proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), „*práva na bezpečné finančné služby*“ a „*práva na ochranu spotrebiteľa*“ podľa bodov 2, 3 a 4 smernice Valného zhromaždenia OSN z 9. apríla 1985 na ochranu spotrebiteľa (ďalej len „smernica OSN“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 14 C 605/2004 z 9. novembra 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Co 96/2013 z 29. októbra 2014.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 14 C 605/2004 sa sťažovateľka žalobou proti Slovenskej republike v zastúpení Ministerstvom financií Slovenskej republiky, Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, Národnou bankou Slovenska (ďalej len „národná banka“), Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“), Radou pre vysielanie a retransmisiu (ďalej len „rada pre vysielanie“), ako aj samostatne proti národnej banke, generálnej prokuratúre a rade pre vysielanie (spolu ďalej len „žalovaní“) domáhala zaplatenia sumy 6 472,81 € s príslušenstvom z titulu náhrady škody, ktorá jej mala vzniknúť v príčinnej súvislosti s neprávym úradným postupom žalovaných, ktorí si podľa sťažovateľky nesplnili svoje povinnosti na úseku ochrany spotrebiteľa, keď nezabránili v činnosti nebankovým subjektom (AGW spol. s r. o.; SPOROINVEST a. s.; BDV družstvo Banská Bystrica), ktorým sťažovateľka zverila svoje finančné prostriedky, o ktoré v dôsledku ich štátom nekontrolovanej činnosti prišla. Podľa sťažovateľky si štát skrz ňou označených žalovaných nesplnil medzinárodnoprávne záväzky na ochranu spotrebiteľa plynúce mu zo záverov smernice OSN, v dôsledku čoho mal vytvoriť podmienky pre „... *podvodné podnikanie subjektov vykonávajúcich činnosť, ktorá je v súčasnosti zverená výlučne bankám...* V dôsledku toho sa vytvoril priestor na podnikanie rôznych špekulantov,

avšak sťažovateľka konajúc v dôvere v právnu reguláciu prijímania vkladov štátom v dôsledku toho aj jeho bezpečnosť tohto konania uzatvorila s vyššie uvedenými právnymi subjektmi zmluvy, na základe ktorých im za sľúbenú odplatu poskytla peňažné prostriedky.“.

3. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 14 C 605/2004 z 9. novembra 2012 konanie o žalobe sťažovateľky vo vzťahu k trom žalovaným (národnej banke, generálnej prokuratúre a rade pre vysielanie) zastavil z dôvodu späťvzatia žaloby sťažovateľkou proti nim a vo vzťahu k ostatným žalovaným (Slovenskej republike v zastúpení Ministerstvom financií Slovenskej republiky, Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, národnou bankou, generálnou prokuratúrou a radou pre vysielanie) žalobu sťažovateľky zamietol s odôvodnením, že sťažovateľka v žalobe bližšie nešpecifikovala, aké opatrenia žalovaní zanedbali vykonať v záujme jej ochrany ako spotrebiteľa, pričom okresný súd podotkol, že nestačí len všeobecne poukázať na to, že odporca nepostupoval v súlade so zákonom, ale *„... nesprávny úradný postup musí byť konkrétny, špecifikovaný postup, presne pomenovaná činnosť, ktorá bola v rozpore s ustanoveniami konkrétneho zákona“.*

4. O odvolaní sťažovateľky proti výroku označeného rozsudku okresného súdu, ktorým jej žalobu zamietol, rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 2 Co 96/2013 z 29. októbra 2014, ktorým tento odvolaním napadnutý výrok okresného súdu ako vecne správny potvrdil.

5. Sťažnosťou podanou ústavnému súdu sťažovateľka namieta porušenie ňou označených základných práv a práv z dôvodu, že tak krajský súd, *„... rovnako ako prvostupňový súd nebral do úvahy jej argumentáciu pokiaľ išlo o špecifikáciu jednotlivých porušení povinnosti za štát konajúcich subjektov. Vysporiadaním sa s jej argumentáciou len konštatovaním, že sťažovateľka nešpecifikovala, aké opatrenia mal odporca vykonať neobstojí, keďže tieto opatrenia vyšpecifikovala pri každom jednotlivom žalovanom subjekte. Týmto spôsobom, ako aj nevykonaním potrebného dokazovania Okresný súd Bratislava I. a Krajský súd Bratislava potvrdením jeho rozhodnutia porušil právo*

sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. ...

... bolo poškodené jej právo vlastníť majetok, keď štát prostredníctvom svojich orgánov právnymi predpismi vytvoril priestor pre podnikanie rôznych špekulantov, ktorí vďaka tomuto priestoru mali možnosť beztrestne okrádať v dobrej viere konajúcich spotrebiteľov a tým zasahovať do ich práva vlastníť majetok spôsobom, ktorý bol minimálne v rozpore s dobrými mravmi.

... Tvrdenie o hrubej nedbanlivosti sťažovateľky neobstojí, keďže spoliehanie sa na riadne fungovanie zákonov a plnenie si povinností ministerstvami a inými štátnymi orgánmi nemožno považovať za hrubú nedbanlivosť. Na tomto princípe funguje ochrana spotrebiteľa aj v rámci Európskej únie. Aj keď sťažovateľka vstúpila do záväzkových vzťahov, ktoré jej mali priniesť vysoký výnos, vzhľadom na svoje vzdelanie a skúsenosti v danom čase nemala dostatočnú rozpoznávaciu schopnosť, ktorá by jej umožňovala zistiť všetky z toho vyplývajúce riziká a s ohľadom na ne prispôbiť aj svoje rozhodnutie. Spoliehala sa na Slovenskú republiku, ktorá bola v roku 2001 a 2002 prístupovou krajinou do EÚ, postupne preberala záväzky z toho vyplývajúce a ktorá mala časom prevziať všetky záväzky vyplývajúce z členstva v EÚ vrátane rozsiahlych záväzkov pokiaľ ide o ochranu spotrebiteľa. ...

... Slovenská republika napriek jej medzinárodným záväzkom túto ochranu nezabezpečila ani 20 rokov po schválení smernice OSN na ochranu spotrebiteľa. “.

6. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka žiada, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 a ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na bezpečné finančné služby v zmysle bodu 2. smernice OSN na ochranu spotrebiteľa z roku 1985 a právo na ochranu spotrebiteľa v zmysle bodu 2., 3. a 4. smernice OSN na ochranu spotrebiteľa z roku 1985 v konaní Krajského súdu Bratislava sp. zn. 2Co 96/2013 v nadväznosti na Rozsudok Okresného súdu Bratislava I, č. k. 14C 605/2004-637 porušené bolo.

Rozsudok Krajského súdu Bratislava, sp. zn. 2 Co 96/2013-698 zo dňa 29.10.2014 a Rozsudok Okresného súdu Bratislava I. sp. zn. 14 C 605/2004-637 zo dňa 9.11.2012 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Bratislava I., aby ju znova prerokoval a rozhodol.

Sťažovateľke priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 2 000 €, ktoré je Okresný súd Bratislava I. a Krajský súd Bratislava povinní nahradiť sťažovateľke na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Slávky Zanolitovej č. ú..., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Krajský súd Bratislava je povinný nahradiť sťažovateľke trovy právneho zastúpenia v sume 296,44 € na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Slávky Zanolitovej č. ú..., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

9. K namietanému rozhodnutiu okresného súdu

9.1 Pokiaľ ide o sťažovateľkou napádané rozhodnutie okresného súdu, ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity („ak... nerozhoduje iný súd“), ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, môže poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode porušenie ktorých je namietané, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky.

Inými slovami, pokiaľ je o ochrane sťažovateľkou označených základných práv oprávnený konať alebo rozhodovať iný všeobecný súd, ústavný súd jej sťažnosť už po predbežnom prerokovaní odmietne pre nedostatok svojej právomoci.

9.2 Podľa ústavného súdu sťažovateľka mala možnosť domáhať sa preskúmania, sťažnosťou pred ústavným súdom napadnutého rozsudku okresného súdu sp. zn. 14 C 605/2004 z 9. novembra 2012, a to využitím riadneho opravného prostriedku (odvolania), ktoré, tak ako to vyplýva aj zo sťažnosti, sťažovateľka napokon aj využila. Na základe sťažovateľkou podaného odvolania sa krajský súd v rozsahu svojho preskúmacieho oprávnenia odvolacieho súdu musel v podstate vyrovnáť s rovnakými skutkovými a právnymi argumentmi, aké sťažovateľka proti postupu a rozhodnutiu okresného súdu uvádza aj v konaní pred ústavným súdom.

9.3 Vychádzajúc z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti (voči okresnému súdu)

už po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

10. K namietanému rozhodnutiu krajského súdu

10.1 V súvislosti s napádaným rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2 Co 96/2013 z 29. októbra 2014 ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné v prvom rade pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00).

10.2 Vzhľadom na konštatovanie krajského súdu, že s rozsudkom okresného súdu „... sa stotožňuje s dôvodmi... ako správnymi, rozsudok odvolacieho súdu už ďalšie dôvody neobsahuje...“, sa javí nevyhnutným na dokreslenie celkového stavu veci uviesť tiež podstatné závery z rozhodnutia okresného súdu:

«Navrhovateľka si v zmysle zásady kontradiktórnosti konania a povinnosti uniesť dôkazné bremeno svojho tvrdenia uplatnila svoj návrh proti ňou označeným odporcom ako sú uvedení v hlavičke tohto rozhodnutia. V konaní vzniesli námietku pasívnej vecnej legitímácie z dôvodu, že nespĺňajú podmienky uvedené v § 9 ods. 1 z. č. 58/1969 odporcovia v 6. (Slovenská republika zastúpená národnou bankou, pozn.) a v 8. rade (Slovenská

republika v zastúpení radou pre vysielanie, pozn.). Súd konštatuje, že predmetný zákon v uvedenom ustanovení jasne špecifikuje kto môže byť orgánom zastupujúcim štát v prípade uplatnenia si zodpovednosti podľa z. č. 58/1969 Zb. Navrhovateľka však napriek prednesenej námietke pasívnej legitímácie zo strany uvedených odporcov a aj napriek výzve súdu na uvedenom označení zotrvala, keď označenie odporcov je výlučne dispozitívnym úkonom navrhovateľa ako účastníka konania. Preto sa súd stotožnil s uvedenou námietkou odporcov v 6. a v 8. rade a konštatuje, že títo nie sú vo veci pasívne vecne legitimovaní ako zástupcovia SR, nakoľko nie sú ústrednými orgánmi štátu a preto návrh voči nim zamietol...

Spoločnosť AGW s. r. o., SPOROINVEST a. s. a BDV družstvo si svoje povinnosti vyplývajúce im zo zmlúv nesplnili a navrhovateľke nevrátili vložené peniaze s dohodnutými úrokmi, keď zatvorili svoje pobočky a bol na ne vyhlásený konkurz. Navrhovateľke tak vznikla voči uvedeným spoločnostiam pohľadávka zo záväzkovo právnych vzťahov, ktoré si prihlásila v konkurznom konaní vedenom voči uvedeným spoločnostiam. Konkurzné konanie voči AGW s. r. o. a SPOROINVEST, a. s. nie je doposiaľ ukončené, t. j. nie je známe v akej výške bude v konkurznom konaní uspokojený nárok navrhovateľky. Nie je preto možné ustáliť výšku škody, ktorá navrhovateľke mohla vzniknúť, resp. dospieť k záveru, že navrhovateľke škoda vznikla. ...

V zmysle uvedeného, pokiaľ si navrhovateľka uplatnila pohľadávku v konkurznom konaní, ktoré ešte prebieha, je vylúčené kvalifikovať túto ako škodu, pretože ešte môže byť v rámci konkurzu uspokojená. Totiž uplatnenie a vymáhanie pohľadávky voči dlžníkovi a zároveň jej uplatnenie ako náhrady škody sa vzájomne vylučujú a podmieňujú a až výsledok uplatnenia pohľadávky môže privodiť vznik škody. Z tohto pohľadu je žaloba podaná predčasne v časti nárokov zo zmlúv zo SPOROINVEST, a. s. a AGW s. r. o., nakoľko navrhovateľke škoda (v podobe nevyhnutnosti pohľadávky) ešte nevznikla a môže jej vzniknúť až po skončení konkurzného konania, kedy bude vedieť aj v akej výške a odkedy jej vlastne aj začne plynúť premlčacia lehota (§ 22 zák. č. 58/1969 Zb.). V prvom rade si teda navrhovateľka musí vysporiadať svoje nároky so subjektmi zmluvných vzťahov a vo vzťahu k iným subjektom si môže uplatňovať mimozáväzkovú zodpovednosť za vznik majetkovej ujmy až potom, čo táto ujma zo záväzkových vzťahov vznikla, teda až vtedy ak právo navrhovateľa na plnenie nebolo a už nemôže ani byť uspokojené. Náhrady za plnenie, na ktoré je povinný priamy dlžník sa preto nemožno úspešne domáhať na ďalších subjektoch

z titulu ich zodpovednosti za škodu skôr, než vôbec majetková ujma veriteľovi vznikla, teda pred vyporiadaním pohľadávky navrhovateľa voči uvedeným spoločnostiam a to buď v rámci konkurzného konania alebo po jeho skončení zo zostatku majetku. Aj z uvedeného dôvodu súd návrh ako predčasne podaný v časti nároku vyplývajúceho zo zmlúv so SPOROINVEST, a. s., a AGW, s. r. o., zamietol...

Podľa názoru súdu v danom prípade je podstatné, ktorý orgán štátu nesprávne úradne postupoval, pretože uvedená skutočnosť má vplyv na pasívnu legitímáciu účastníka v spore. Pasívne legitimovaným je štát zastúpený orgánom, ktorý mal nesprávne úradne postupovať, prípadne orgánom, ktorý za nesprávny úradný postup zodpovedá a má spôsobilosť byť účastníkom konania podľa procesných noriem. Navrhovateľka poukazuje na nesprávny úradný postup Ministerstva financií SR, Ministerstva vnútra SR a Generálnej prokuratúry, keď súd už vyššie skonštatoval, že ďalší označení zástupcovia štátu a to NBS a Rada pre vysielanie a retransmisiu nie sú v konaní pasívne legitimovaní ako zástupcovia štátu.

Ako nesprávny úradný postup odporcu v 1. rade (Slovenská republika v zastúpení Ministerstvom financií Slovenskej republiky, pozn.) navrhovateľka označila jeho legislatívnu činnosť, a to novelu bankového zákona č. 21/1992 Zb., vypracovanie a podnietenie prijatia zákona č. 44/1998 Zb., čím mal konať v rozpore s legislatívnymi pravidlami tvorby zákonov č. 519/1997 Zb. a v rozpore s čl. 2 ods. 2 Ústavy SR. Súd konštatuje, že navrhovateľka v konaní nijako nepreukázala, že by odporca v 1. rade porušil konkrétne špecifikovanú povinnosť danú mu zákonom, resp. Ústavou SR, pričom legislatívnu činnosť bez ďalšieho nemožno považovať za nesprávny úradný postup odporcu, keď súd zároveň uvádza, že odporca aj keď ako predkladateľ je len jedným zo subjektov participujúcich na príprave zákona, ktorý v konečnom znení schvaľuje hlasovaním NR SR.

Vo vzťahu k odporcovi v 2. rade (Slovenská republika v zastúpení Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, pozn.) navrhovateľka uvádzala, že nevyužil všetky prostriedky, ktoré mal k dispozícii a ktoré využiť mohol voči tzv. „nebankovým subjektom“ a že nedal zamietavé pripomienky k návrhu zákona č. 44/1998 Zb. Navrhovateľka však neuviedla žiadne rozhodujúce skutočnosti, ktoré by nasvedčovali nečinnosti odporcu v 2. rade spočívajúcej v opomenutí robiť všetky potrebné opatrenia na odhalenie trestných činov a zistenie ich páchatelov, ktoré je formulované ako všeobecná povinnosť, porušenie ktorej

možno však vyvodíť jedine až na základe zistenia porušenia povinnosti urobiť konkrétne opatrenia, a teda postupovať určitým predpísaným spôsobom za splnenia podmienok uložených dikciou hypotézy konkrétnej právnej normy. V tomto smere odporca v 2. rade preukázal listinnými dôkazmi k svojmu vyjadreniu, že orgány činné v trestnom konaní venovali pozornosť zisťovaniu skutočností, ktoré by mohli nasvedčovať podozreniu z páchania trestnej činnosti a teda nezostali nečinné tak, že by to bolo možné kvalifikovať ako nesprávny úradný postup, v priamej príčinnej súvislosti s ktorým uzatvorila navrhovateľka jednotlivé zmluvy a vložila tak na ich základe do nebankových subjektov svoje peňažné prostriedky. Taktiež súd uvádza, že nepodanie negatívneho stanoviska k návrhu zákona nemožno považovať za nesprávny úradný postup.

Navrhovateľka v konaní argumentovala, že nesprávny úradný postup odporcu v 7. rade (Slovenská republika v zastúpení generálnou prokuratúrou, pozn.) spočíval v nedodržaní povinnosti danej mu v § 3 z. č. 314/1996 Zb., t. j. vykonávať opatrenia na predchádzanie zistenie a odstránenie porušenia zákonnosti. Taktiež sa rovnako ako odporca v 2. rade mal dopustiť nesprávneho úradného postupu tým, že nedal zamietavé stanovisko k návrhu zákona č. 44/1998 Zb. Súd uvádza, že navrhovateľka nešpecifikovala aké opatrenia mal odporca vykonať. Podľa názoru súdu nestačí len všeobecne poukázať na to, že odporca nepostupoval v súlade so zákonom. Nesprávny úradný postup musí byť konkrétny, špecifikovaný postup, presne pomenovaná činnosť, ktorá bola v rozpore s ustanoveniam ktorého zákona. Navrhovateľka tak neurobila, neoznačila konkrétne konanie v rozpore s označeným ustanovením zákona. Taktiež súd zhodne ako pri odporcovi v 2. rade uvádza, že nepodanie negatívneho stanoviska k návrhu zákona nemožno považovať za nesprávny úradný postup.

Ústava SR garantuje fyzickým a právnickým osobám široké možnosti pôsobnosti, keď im umožňuje konať všetko čo nie je zákonom zakázané a nemožno ich nútiť, aby konali niečo, čo im zákon neukladá. Obchodným spoločnostiam je umožnené vstupovať do právnych vzťahov s občanmi uzatváraním zmlúv. V súlade s princípom zmluvnej voľnosti a rovnakého postavenia účastníkov právnych vzťahov navrhovateľka dobrovoľne vstúpila do záväzkového vzťahu s obchodnými spoločnosťami a teda na základe individuálneho slobodného rozhodnutia prevzala na seba práva a povinnosti v snahe čo najlepšie realizovať svoje záujmy a potreby v podmienkach trhového hospodárstva, voľnej súťaže

a konkurencie. Pre štát platí, že sa má zásadne zdržať zásahov do súkromnoprávnej oblasti t. j. do slobodného súkromného rozhodovania fyzických a právnických osôb. Pokiaľ by štát prostredníctvom svojich príslušných orgánov zakázal nebankovým subjektom činnosť spočívajúcu v uzatváraní zmlúv s občanmi, zasiahol by tým do občiansko obchodno-právnych vzťahov a do zmluvnej autonómie subjektov súkromného práva ako aj do vlastníckeho práva občanov mimo rámca ochrany garantovanej čl. 20 ods. 1 Ústavy SR, pretože by tým obmedzil resp. zmaril ich možnosť nadobudnúť v zmysle zmluvných dojednaní majetkové hodnoty vo forme pohľadávok a ich príslušenstva – úrokov.

Zo skutkových okolností prípadu súd dovodil, že bola to práve samotná navrhovateľka, ktorá svojou hrubou nedbalosťou zanedbala prevenčnú povinnosť uloženú zákonom a preto musí následky s tým spojené znášať sama. Navrhovateľka sa mohla totiž pred uzatvorením zmluvy presvedčiť napr. na základe výpisu z obchodného registra, že obchodná spoločnosť s ktorou vstúpila do záväzkového vzťahu nie je investičnou spoločnosťou ani fondom, keďže nemala predpísanú formu, dodatok k označeniu obchodného mena, ani zákonom predpísané základné imanie a na základe predložených zmlúv mohla poznať (bez právnych a iných odborných znalostí) že sa nejedná o dovolenú činnosť kolektívneho investovania predajom podielových listov či formou akcií. Z predložených zmlúv vyplýva, že vložené finančné prostriedky mali navrhovateľke priniesť nezanedbateľné výnosy a aj z tohto dôvodu mala postupovať s priemernou dávkou opatrnosti, ktorú bolo možné od nej spravodlivo požadovať a zvážiť možnú mieru rizika. Tiež treba dodať, že neznalosť zákona ju podielu viny nezabavuje. ...

Keďže navrhovateľka preukázala vznik škody len v časti nároku z vkladov do BDV družstva, nepreukázala nesprávny úradný postup odporcov, ani existenciu príčinnej súvislosti medzi vznikom škody a nesprávnym úradným postupom, súd nárok zamietol.»

10.3 „Na zdôraznenie správnosti rozsudku súdu prvého stupňa...“ krajský súd v ňom uvedené dôvody v podstatnej časti ešte takto doplnil:

«V prejednávanej veci je nepochybné, že navrhovateľka dobrovoľne, z vlastného rozhodnutia v rokoch 2001, 2002 uzavrela s podnikateľskými subjektmi AGW spol. s r. o., BDV družstvo, SPOROINVEST a. s., zmluvy podľa Obchodného zákonníka, Občianskeho zákonníka s vymedzením podmienok v zmluve presne uvedených. K investovaniu sa

navrhovateľka rozhodla na základe svojho presvedčenia podporovaného reklamou uvádzanou aj vo verejnoprávnej televízii. Domnievala sa, že ide o investičné spoločnosti, ktoré spĺňajú podmienky podnikania podľa zákona a sú pod dozorom štátnych orgánov. Neuviedla už konkrétne právne skutočnosti, o ktoré svoje presvedčenie takto investovať opierala.

Zo spisu nijako nevyplýva, a navrhovateľka v tomto smere vôbec nepreukázala (ani len netvrdila), žeby dané spoločnosti boli subjektmi, ktoré na základe zákona č. 248/1992 Zb. o investičných spoločnostiach a investičných fondoch a neskôr na základe zákona č. 385/1999 Z. z., o kolektívnom investovaní boli správcovskou spoločnosťou, žeby kolektívne investovali, teda zhromažďovali peňažné prostriedky od verejnosti na základe verejnej výzvy podľa citovaného zákona s cieľom investovať takto zhromaždené peňažné prostriedky do majetku vymedzeného daným zákonom, žeby vytvárali a spravovali podielové fondy a vykonávali nútenú správu podielových fondov; nebolo preukázané ani to, žeby navrhovateľka podľa citovaného zákona bola investorom, a teda žeby štát bez ohľadu na orgán, ktorý by ho zastupoval, mal vo vzťahu k nim, teda k navrhovateľke a daným spoločnostiam, práva a povinnosti vyplývajúce mu zo zákona o kolektívnom investovaní, resp. v čase vzniku spoločností zo zákona č. 248/1992 Zb. o investičných spoločnostiach a investičných fondoch. (Zákon č. 385/1999 Z. z. nadobudol účinnosť dňa 1.1.2000, ním bol zrušený zákon č. 248/1992 Zb. o investičných spoločnostiach a investičných fondoch.) Kolektívnym investovaním pritom nie je činnosť podľa zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách. Medzi navrhovateľkou a všetkými uvádzanými spoločnosťami bol teda vzťah založený len podľa Obchodného zákonníka a Občianskeho zákonníka, ktoré zakotvujú širokú zmluvnú voľnosť účastníkov takýchto vzťahov. Zriadenie, postavenie, činnosť, ale aj zánik daných spoločností sa riadi Obchodným zákonníkom, resp. v osobitých prípadoch Občianskym zákonníkom. Len z nich treba odvíjať sankcie, práva a povinnosti či už spoločnosti, jej predstaviteľov a jej zmluvných partnerov v prípade porušenia ustanovení týchto zákonov. Aj napriek tomu však odporca bez zreteľa na subjekt, ktorý ho zastupoval, pripravil a prijal legislatívne zmeny na väčšiu ochranu fyzických osôb, ako to preukázal v konaní pred súdom prvého stupňa. ...

Čo sa týka dôvodov odvolania spočívajúcich v tom, že ide o spotrebiteľské zmluvy a ako také mal aj súd posudzovať a priznať im ochranu podľa zákona o ochrane

spotrebiteľov, podľa práva Európskej únie, odvolací súd dôvodí, že zmluvný vzťah medzi navrhovateľkou a „nebankovými subjektmi“ bol založený v rokoch 2001, 2002, a že teda vtedy vznikli právne skutočnosti, od ktorých navrhovateľka svoj nárok na náhradu škody aj odvíja; stalo sa tak teda ešte pred vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie. Ako je uvedené vyššie, na vec bolo potrebné aplikovať (len) právo platné v danom čase; nebolo tak možné aplikovať právo Európskej únie, vnútroštátne právo účinné v inom (neskoršom) období.»

10.4 Z citovaného je zrejmé, že krajský súd stotožniac sa s rozhodnutím okresného súdu svoje rozhodnutie o vecnej správnosti zamietnutia žaloby sťažovateľky založil vo vzťahu k jednotlivým žalovaným na troch skutočnostiach, a to (i) na absencii pasívnej legitímácie na strane dvoch žalovaných (Slovenská republika v zastúpení národnou bankou a v zastúpení radou pre vysielanie) a vo vzťahu k ostaným žalovaným (Slovenská republika v zastúpení Ministerstvom financií Slovenskej republiky, Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a v zastúpení generálnou prokuratúrou) odmietnutie žaloby založil (ii) na nepreukázaní vzniku škody v dôsledku podľa sťažovateľky štátom neregulovanej činnosti dvoch nebankových subjektov (AGW s. r. o., SPOROINVEST a. s.) a (iii) na nepreukázaní príčinnej súvislosti medzi sťažovateľke v dôsledku činnosti nebankového subjektu BDV družstva vzniknutou škodou na jednej strane a činnosťou označených žalovaných ako zástupcov štátu na strane druhej.

10.5 Podľa prvého z uvádzaných dôvodov zamietnutia žaloby (i), ktorý sa upína na dve žalované (Slovenská republika v zastúpení národnou bankou a v zastúpení radou pre vysielanie), tieto subjekty nemajú postavenie ústredných orgánov štátu, a preto ani nie sú a ani nemôžu byť pasívne legitimované zastupovať štát v konaní o žalobe o náhradu škody, ktorá by mala vzniknúť v príčinnej súvislosti s postupom, resp. s konaním štátu (jeho orgánov) podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, podľa § 18 v spojení s § 1 ods. 1 ktorého štát zodpovedá za škodu spôsobenú v rámci plnenia úloh štátnych orgánov

a orgánov spoločenskej organizácie pri plnení úloh štátneho orgánu, ktoré na túto organizáciu prešli.

10.6 V súvislosti s druhým (ii) dôvodom zamietnutia žaloby uplatneným proti zostávajúcim trom žalovaným (Slovenská republika v zastúpení Ministerstvom financií Slovenskej republiky, Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a v zastúpení generálnou prokuratúrou), ktorých sťažovateľka v žalobe označila za akýchsi „spolupáchateľov“ nebankových subjektov (AGW s. r. o., SPOROINVEST a. s.), v dôsledku činnosti ktorých jej mala vzniknúť škoda, ktorej náhrady sa domáhala, krajský súd stotožniac sa s okresným súdom konštatoval, že vzhľadom na zistenie, že sťažovateľka si finančnú čiastku rovnajúcu sa ňou v žalobe vyčíslenej škode uplatnila nielen žalobou voči štátu, ale aj voči označeným nebankovým subjektom v ešte neskončených konkurzných konaniach vedených na ich majetok, možno z tohto dôvodu žalobu v tejto časti považovať za predčasnú, pretože kvôli neskončeniu predmetných konkurzných konaní ešte nie je možné ustáliť, či a v akej výške sťažovateľke vôbec škoda vznikla.

10.7 Pokiaľ ide o uvedené dva dôvody zamietnutia žaloby sťažovateľky, zo sťažnosti nevyplýva, žeby sťažovateľka s týmito závermi krajského súdu rozporovala. Objektom jej námietok v sťažnosti podanej ústavnému súdu je v podstate iba tretí z dôvodov zamietnutia jej žaloby, podľa ktorého (iii) sťažovateľka ako žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno o danosti príčinnej súvislosti medzi jej vzniknutou škodu rovnajúcou sa finančnej čiastke (s príslušenstvom), ktorú vložila ako členský vklad do BDV družstva a ktorá jej v dôsledku zániku tohto družstva ani po skončení konkurzného konania nebola vrátená, a činnosťou označených žalovaných reprezentujúcich štát. Podľa krajského súdu sťažovateľka nekonkretizovala, akou činnosťou alebo nečinnosťou (t. j. zanedbaním akých konkrétnych povinností) štát v zastúpení označenými žalovanými (v zastúpení Ministerstvom financií Slovenskej republiky, Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a v zastúpení generálnou prokuratúrou) zanedbal svoje zákonom mu uložené povinnosti na ochranu sťažovateľky ako spotrebiteľa, preto žalobu aj v tejto časti zamietol.

10.8 V uvedených súvislostiach krajský súd a pred ním aj okresný súd sťažovateľke zrozumiteľne a ústavne akceptovateľným spôsobom vysvetlili, že ňou označené subjekty, do dispozičnej sféry ktorých investovala svoje finančné prostriedky, nemali charakter a právny status bánk (napokon aj samotná sťažovateľka tieto subjekty označuje ako „nebankové“), činnosť ktorých prostredníctvom zákonodarstva reguluje štát s priamo zákonom zakotvenou povinnosťou národnej banky dozoru a dohľadu nad ich činnosťou (t. j. nad činnosťou bánk, nie „nebankových“ subjektov), a teda že v danom prípade išlo o subjekty súkromného práva (obchodné spoločnosti), ktoré boli založené, vznikli a vyvíjali svoju činnosť nie podľa zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (s účinnosťou do 31. decembra 2001 to bol zákon č. 21/1992 Zb. o bankách, pozn.), ale podľa Obchodného zákonníka. V tejto súvislosti treba podotknúť, že štát síce zákonom reguluje pravidlá vzniku, zániku a fungovania obchodných spoločností ako subjektov súkromno-právnych vzťahov, avšak nemôže niesť „osobnú“ zodpovednosť za ich prípadný podnikateľský neúspech (napr. subjekt vstupujúci do obchodno-právneho vzťahu s obchodnou spoločnosťou, ktorá mu nepreplatí zročnú faktúru z dôvodu zániku, si ad absurdum nemôže nárokovať jej úhradu od štátu). Je vecou obozretnosti, predvídavosti, náležitej starostlivosti a napokon aj vecou osobného rizika subjektov vstupujúcich so súkromno-právnych vzťahov s v rôznych oblastiach podnikajúcimi obchodnými spoločnosťami, aby sa správali preventívne v záujme predchádzania vzniku škodám (z napadnutých rozhodnutí vyplýva, že sťažovateľka, ak si nebola istá, pred tým, ako investovala v nebankových spoločnostiach, sa vôbec neinformovala napríklad v národnej banke o skutočnom právnom statuse uvedených spoločností, pozn.), pretože zodpovednosť za svoju osobnú nevedomosť nemôžu následne prenášať na štát.

10.9 Nad rámec ústavný súd podotýka, že sťažovateľka sa žalobou o náhradu škody domáhala od štátu náhrady škody, ktorú do dôsledkov identifikovala s istinou, ktorú dobrovoľne zverila nebankovým subjektom a s príslušenstvom tejto istiny, ktoré malo predstavovať výnosy z investovania tejto istiny (t.j. iba predpokladané výnosy z podnikania, ktoré nevie a nemôže do budúca s istotou garantovať ani sám podnikateľský subjekt, tobôž nie štát, pozn.) nebankovými subjektmi pri ich podnikateľskej aktivite „nebankového“

charakteru, za úspešnosť alebo neúspešnosť ktorej (podnikateľskej aktivity) však štát nemôže niesť žiadnu „osobnú“, resp. inštitucionalizovanú (prenesenú na štátne orgány) zodpovednosť. Okrem toho ak sa sťažovateľka domnievala, že príslušné štátne orgány nekonajú, resp. že sú nečinné v rozhodnom čase, t. j. v čase, keď mali podľa jej názoru konať a nekonali, mala a mohla sa domáhať ochrany svojich práv už v tomto rozhodnom čase žalobou proti ich nečinnosti prostredníctvom právnych nástrojov, ktoré mala k dispozícii v systéme všeobecných súdov v správnom súdnictve podľa § 250t a nasl. Občianskeho súdneho poriadku.

11. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03). O arbitrárnosti a svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam.

12. Vzhľadom na uvedené ústavný súd zastáva názor, že napadnutý rozsudok krajského súdu obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Odôvodnenie rozsudku krajského súdu sp. zn. 2 Co 96/2013 z 29. októbra 2014 je zrozumiteľné a vnútorne logicky previazané, vychádza zo skutkových okolností posudzovanej veci a ústavne konformnej interpretácie a aplikácie relevantných právnych noriem a nevykazuje znaky svojvôle.

13. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) opakovane zdôrazňuje, že základné právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné a arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

14. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní konštatuje, že medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a obsahom sťažovateľkou označených práv, ktorých porušenie namieta, neexistuje príčinná súvislosť, ktorá by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne odôvodňovala záver o ich porušení, preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľky už po jej predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnenú odmietol (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

15. V súvislosti so sťažovateľkou namietanou smernicou OSN je potrebné podotknúť, že smernica nemá charakter všeobecne záväzného právneho predpisu. Je to iba právny akt, ktorý má pre členský štát odporúčací charakter v smere stanovenia cieľov, ktoré sa majú členské štáty snažiť nimi zvolenými prostriedkami dosiahnuť.

16. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov, ako aj rozhodnutie o priznaní finančného zadosťučinenia a úhrady trov konania sú viazané na vyslovenie porušenia práv alebo slobôd sťažovateľky (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o tých častiach sťažnosti už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2015